

Уманський національний університет садівництва
Факультет лісового і садово-паркового господарства
Кафедра садово-паркового господарства

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЕКОЛОГІЇ ТА ОХОРОНИ ПРИРОДИ» Галузь знань: 20 «Аграрні науки і продовольство» Спеціальність: 206«Садово-паркове господарство» Освітня програма «Садово-паркове господарство»
Рівень вищої освіти	перший(бакалаврський)
Компонент освітньої програми: обов'язковий	обов'язковий
Кількість кредитів ECTS /загальна кількість годин	4 кредити/120 годин
Семестр	4
Форма контролю	Залік
Мова викладання	українська
Профайл викладача	Шевченко Наталія Олександрівна Посада: доцент кафедри «Екологія та життєдіяльність» Науковий ступінь: к.е.н. E-mail: shevchenkonata24@gmail.com Зв'язок з викладачем: +380674701825
Опис дисципліни	На вивчення дисципліни для денної форми навчання виділено 120 академічних годин (4 кредитів ECTS), у т. ч. аудиторних — 60 годин (лекції – 28, практичні заняття -32),самостійна робота студентів – 60 годин
Мета вивчення дисципліни	Курс спрямовано на формування у студентів теоретичного та практичного опанування основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування, зокрема, розуміння фундаментальних концепцій теоретичної екології, принципів функціонування екологічних систем.
Формат дисципліни	Для денної форми навчання – очний із використанням навчальної платформи для дистанційного навчання MOODLE. За необхідності (індивідуальний графік, дистанційна форма навчання та ін.) — змішане навчання з використанням навчальної платформи Moodle, сервісів ZOOM, GoogleMeet, Мобільних додатків.
Компетентності відповідно до Стандарту вищої освіти та ОПШ	ЗК.2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК.4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

	<p>ЗК.7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК.8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях</p> <p>ЗК.10. Прагнення до збереження навколишнього середовища</p>
	<p>СК.1. Здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо).</p> <p>СК.4. Здатність формувати й підтримувати в належному стані газонний покрив об'єктів садово-паркового господарства.</p> <p>СК.6. Здатність оцінювати, інтерпретувати та синтезувати теоретичну інформацію і практичні, виробничі й дослідні дані у галузі садово-паркового господарства.</p> <p>СК.7. Здатність проектувати, створювати та експлуатувати компоненти рослинних угруповань на об'єктах садово-паркового господарства.</p> <p>СК.8. Здатність безпечно використовувати агрохімікати й пестициди, беручи до уваги їх хімічні і фізичні властивості та вплив на навколишнє середовище.</p> <p>СК.11. Здатність зберігати та охороняти біологічне різноманіття на об'єктах садово-паркового господарства, підвищувати їх екологічний потенціал.</p>
<p>Програмні результати навчання відповідно до Стандарту вищої освіти та ОПШ</p>	<p>ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.</p> <p>ПРН 4. Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.</p> <p>ПРН 9. Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.</p> <p>ПРН 10. Проектувати та організовувати заходи з вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.</p> <p>ПРН 13. Результативно працювати у колективі.</p> <p>ПРН 14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.</p> <p>ПРН 15. Організувати результативні та безпечні умови праці.</p> <p>ПРН 16. Співпрацювати з фахівцями інших галузей знань, робити фаховий внесок у колективну роботу в рамках комплексних проектів формування об'єктів садово-паркового господарства, що охоплюють різні галузі знань.</p> <p>ПРН 17. Володіти методами визначення джерел і шляхів надходження у навколишнє природне середовище шкідливих компонентів та здатність оцінити їх вплив на довкілля та стан здоров'я людини.</p>

Структура курсу	<p style="text-align: center;">Модуль 1 Основи екології</p> <p>ЗМ 1. Основи теоретичної екології</p> <p>Тема 1. Предмет і завдання сучасної екології. Теоретичні аспекти екології. Поняття про екологію. Об'єкт, предмет та методи дослідження. Основні екологічні поняття, закономірності, закони, принципи та правила.</p> <p>Тема 2. Аутоекологія (факторіальна екологія). Основні середовища існування організмів. Екологічні фактори та їхня класифікація. Загальні закономірності впливу екологічних факторів на живі організми.</p> <p>Тема 3. Демекологія (екологія популяцій). Поняття про ареал виду та про популяцію. Динамічні та статистичні показники популяцій.</p> <p>Тема 4. Синекологія (біоценологія). Поняття про біоценоз, екосистему, біогеоценоз. Структура біогеоценозів. Продуценти, консументи, редуценти. Екологічні піраміди. Поняття про екологічну нішу. Екосистеми різних рівнів.</p> <p>Тема 5. Біосфера як глобальна екосистема. Визначення біосфери та її межі. Кругообіги речовин. Вчення В.І. Вернадського про ноосферу.</p>
	<p style="text-align: center;">ЗМ 2. Прикладні аспекти екології</p> <p>Тема 6. Розвиток продуктивних сил та антропогенний вплив на довкілля. Зростання масштабів виробництва та його вплив на довкілля. Основні джерела антропогенного забруднення. Забруднення та їх класифікація. Роль галузей господарства у виникненні екологічних проблем. Урбанізація та її негативні наслідки. Проблеми відходів людської діяльності.</p> <p>Тема 7. Еколого-економічні проблеми використання природних ресурсів. Екологічна оцінка атмосфери. Забруднення гідросфери. Забруднення літосфери та ґрунтів. Енергетичні ресурси та енергетичні проблеми. Економічна оцінка природних ресурсів.</p> <p>Тема 8. Економічний механізм забезпечення охорони навколишнього природного середовища. Основні моделі еколого-економічного розвитку. Концепція сталого розвитку. Наукові категорії природокористування. Збитки від забруднення навколишнього природного середовища.</p> <p>Тема 9. Охорона природи / Topic 9. Nature protection. Екологічне законодавство України. Природно-заповідний фонд України. Екологічна мережа. / Environmental legislation of Ukraine. Nature Reserve Fund of Ukraine. Ecological network.</p> <p>Тема 10. Екологічні проблеми України та її регіонів / Topic 10. Environmental problems of Ukraine and its regions. Природно-ресурсний потенціал України. Стан навколишнього природного середовища України. Екологічний стан міст і регіонів України. Шляхи поліпшення стану навколишнього середовища в Україні. Natural resource potential of Ukraine. The state of the natural environment of Ukraine. Environmental condition of cities and regions of Ukraine. Ways to improve the state of the environment in Ukraine.</p>
	<p style="text-align: center;">ЗМ 3. Стратегія і тактика збереження стабільного розвитку життя на Землі / Content module 3. Strategy and tactics of preserving the stable development of life on Earth</p>

	<p>Тема 11. Теоретико-методологічні засади сталого розвитку / Topic 11. Theoretical and methodological principles of sustainable development. Теоретико-методологічні засади сталого розвитку суспільства. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища. / Theoretical and methodological foundations of sustainable development of society. International cooperation in the field of environmental protection.</p> <p>Тема 12. Екологічна освіта, виховання і культура / Topic 12. Environmental education, upbringing and culture. Сучасні розуміння екологічної освіченості, вихованості та екологічної культури. Modern understanding of environmental education and environmental culture.</p>
<p>Методи навчання</p>	<p>Розкриття навчального матеріалу з візуальним поясненням (пояснювально-ілюстративний метод); дискусійне обговорення проблемних питань (метод проблемного викладення); ситуаційні та розрахункові завдання індивідуальні та в групах (репродуктивний метод); конференції; ділові та рольові ігри; доповіді; презентації; есе.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Середовище в аудиторії — дружнє, творче, відкрите до конструктивної критики.</p> <p>Виконання завдань, передбачених програмою, — з дотриманням строків здачі.</p> <p>Відпрацювання пропущених занять — відповідно до графіку консультацій викладача.</p> <p>Порушення принципів академічної доброчесності — підстава для негативного оцінювання роботи студента.</p> <p>Методи і критерії оцінювання — поточний контроль, модульний контроль, представлення індивідуальних або групових проєктів, написання есе, участь у дискусіях(70%), підсумковий контроль(30%).</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p>Базова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Балтук В. А. Основи екології: Підручник. К.: Знання, 2017. 519 с. 2. Бойчук Ю.Д., Солошенко Е.М., Бугай О.В. Екологія і охорона навколишнього середовища: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга» ; К.: Видавчиний дім «Княгиня Ольга», 2005. 302 с. 3. Войцицький А.П., Дубровський В.П., Боголюбов В.М. Техноекологія: підручник. К.: Аграрна освіта, 2009. 533 с. 4. Гайнріх Д., Гергт М. Екологія: dtv-Atlas: пер. з 4-го нім. вид. / переклад з нім. В.І. Лахно; наук. ред. пер. В.В. Серебряков. К.: Знання-Прес, 2001. 287 с. 5. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: навч. посіб. К.: Т-во «Знання», 2007. 422 с. 6. Лабораторний та польовий практикум з екології / І.В. Бейко та ін. ; під ред. В.П. Замостяна, Я.П. Дідуха. К.: Фітосоціоцентр, 2000. 216 с. 7. Мороз П. І., Косенко І. С.. Екологічні основи природовикористання. Навч. посіб. Умань: УДАА, 2001. 456 с.

8. Потіш А.Ф., Медвідь В.Г., Гвоздецький О.Г., Козак З.Я. Екологія: теоретичні основи і практикум. Львів: «Магнолія 2006», 2008. 324 с.
9. Худоба В., Чикайло Ю. Екологія: навч.-метод. посіб. Львів: ЛДУФК, 2016. 92 с.
10. [Miller G. T., Spoolman S. E. Environmental Science](#). Thomson Learning, Inc. 2016. 594 p.
11. [Smith T. M. Smith R. L. Elements of ecology](#). Pearson Education, 2014. 704 p.

Допоміжна

1. Бут Ю. Стратегічні пріоритети Європейського Союзу в сфері охорони навколишнього середовища та раціонального природокористування. Актуальні проблеми міжнародних відносин. К., 2011. Вип. 98, ч. 2. С. 6–8.
2. Вівчаренко О. Міжнародно-правові вимоги щодо охорони земель. Вісник Вишого адміністративного суду України. 2010. № 3. С. 60–66.
3. Довідник чинних міжнародних договорів України у сфері охорони довкілля. Л., 2009. 203 с.
4. Дорощенко В.В., Коцюба І.Г., Єльнікова Т.О. Водні ресурси та їх охорона: Навчальний посібник. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2017. 264 с.
5. Кравцова І.В. Садово-паркові ландшафти: формування, структура, значимість. *Ландшафтознавство*. 2023. Випуск 3 (1). С. 29–39. <https://intranet.vspu.edu.ua/landscapescience/index.php/journal/issue/view/5/9> (<https://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/10087>)
6. Сонько С., Мамчур Т., Кравцова І., Мостов'як І., Кисельов Ю. Геоботанічне вивчення рудеральної рослинності у програмі геоекологічного моніторингу придорожніх екосистем Черкаської області. *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2023. Випуск 842. С. 103–111. DOI: <https://doi.org/10.31861/geo.2023.842.103-111> (<https://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/10092>)
7. Сонько С.П., Полторецький С.П., Василенко О.В., Шевченко Н.О. Спеціалізація сільського господарства як рушійна сила еволюційного перетворення неоекології в нооекологію. // Людина та довкілля. Проблеми неоекології. Сучасні географічні та екологічні дослідження довкілля. 2019. Вип. 32. Харків: Видавництво ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2019-32-06>.
8. Хилько М. І. Екологічна безпека України: Навчальний посібник. К., 2017. 267 с.
9. Яцик А. Екологічна ситуація в Україні та шляхи її поліпшення. *Здоров'я та фіз. культура*. 2015. № 6. С.23–24.
10. Denysik G., Sytnic O., Kravtsova I., Stefankov L. Regional climate changes of the interzonal geoeocoton of Ukraine «Forest-Steppe – Steppe». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія*. 2020. № 2 (Вип.

	49). C. 36–47. http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/16352?locale=en
--	---